

Nr 75.

Av herr **von Heland**, *angående omorganisation av kontrollen över tillverkning av och handeln med margarin m. m.*

Alltsedan margarinfabrikationen upptogs i vårt land har den varit föremål för reglerande bestämmelser från det allmännas sida. På 1880-talet infördes sålunda föreskrifter om margarinemballage till förhindrande av att margarin salubjödts såsom smör. För att övervaka margarinets hygieniska beskaffenhet ställdes margarintillverkningen år 1889 under tillsyn av utav respektive länsstyrelser utsedda tillsyningsmän, som hade att noggrannt övervaka "att endast fullgoda och för hälsan oskadliga materialier vid tillverkningen användes samt att tillverkningen jämväl i övrigt bedrivs på sådant sätt, att fabrikkatet icke varder för hälsan menligt". Arvodet för dessa tillsyningsmän skulle gäldas av tillverkaren och utgjorde 100—300 kronor per månad. Denna hygieniska kontroll infördes sålunda på grund av förefintliga eller påstådda brister ifråga om margarinets hygieniska beskaffenhet. Den dåtida kontrollen genom hälsovårdsnämndernas försorg ansågs tydligen ej tillräcklig för en fabrikation av sådan art som margarintillverkningen.

Efter hand hava bestämmelserna angående tillverkningen av och handeln med margarin undergått förändringar och de nuvarande bestämmelserna utfärdades genom margarinförordningen den 30 juni 1932 (nr 355). De viktigaste nyttillkomna bestämmelserna i denna avse margarinets sammansättning samt bestämmelser om varornas beteckning för undvikande av illojal konkurrens på lantbruksprodukternas bekostnad. Överinseendet av förordningens efterlevnad skulle liksom tidigare ankomma på Lantbruksstyrelsen och den närmaste tillsynen alltjämt utövas av tillsyningsmän, som erhålla arvoden enligt ovan vad sagts.

I landet finnas f. n. cirka 33 fabriker, vilka tillverka varor, som äro underkastade kontroll enligt margarinförordningens bestämmelser. Kostnaderna för den nuvarande margarinkontrollen bestå av ovan nämnda arvoden, vilka tillhoppa belöpa sig på i runt tal 50.000 kronor per år samt av analyskostnader för utav tillsyningsmännen tagna prov av varorna. Analyskostnaderna, som bestridas med statsmedel, uppgå till cirka 3.000 kronor per år.

Tillsyningsmännen utgöras av läkare, veterinärer och landfiskaler.

Enligt vad ovan anförts är kontrollen, som utövas av tillsyningsmännen, huvudsakligen tillkommen av hygieniska motiv. Sedan emellertid kommunernas kontroll över livsmedelstillverkningen och handeln med livsmedel numera utvecklats på sådant sätt att den i stort sett är tillfredsställande och margarintillverkningen icke är i större behov av fabrikshygienisk kontroll än som ägnas annan livsmedelstillverkning, synes omläggning av denna tillsyn böra

komma till stånd. Detta synes jämväl motiverat med hänsyn till de viktigaste bestämmelserna i margarinförordningen, vilka numera icke kunna anses röra hygieniska förhållanden, utan avse varornas sammansättning, beteckningar, emballagets märkning etc. Den nuvarande kontrollens resultat, sådant detta kommit till synes i tillsyningsmännens månadsrapporter, har även visat sig vara ringa och visar att systemet överlevt sig själv. Behovet av en omorganisation framgår för övrigt därav, att en och samma person för närvarande kan vara både tillsyningsman och allmän åklagare — ja det lär till och med ha inträffat att samma person även varit delägare i den firma, som anlåtats såsom ombud för åtalad margarintillverkare. En på sådant sätt ordnad kontroll, synes rent av kunna betecknas såsom illusorisk.

I stället för denna nu påtalade kontroll synes en central kontrollorganisation böra komma till stånd för övervakning av förordningens föreskrifter om margarinfabrikernas beskaffenhet, emballagets märkning, varubeteckningar, anslag och skyltar, räkningar, fakturor etc. etc. En sådan kontroll, som handhaves av speciella tjänstemän, synes på ett betydligt effektivare sätt vara i stånd att övervaka efterlevnaden av margarinförordningens bestämmelser än nuvarande tillsyningsmän, vilka icke besitta härför nödig rutin.

Det förtjänar i detta sammanhang framhållas att denna föreslagna kontrollorganisation icke är avsedd att inskränka hälsovårdsnämnds eller annan myndighets skyldighet både att övervaka förhållandena i de fabriker, som avses i margarinförordningen och att kontrollera margarinets sammansättning.

Vid 1936 års riksdag fattades beslut om kontroll över mejerierna enligt mejeristadgan. Stadgans efterlevnad är avsedd att kontrolleras av lantbruksstyrelsen genom mejeriinspektörer. Dessa personer synas lämpligen böra erhålla uppdrag att kontrollera även margarinförordningens efterlevnad i ovan nämnda avseenden. Genom denna sammankoppling skulle margarinkontrollen bli relativt billig, då den kunde fullgöras i samband med mejerikontroll i trakten. Genom kontrollens centrala ledning och mejeriinspektörernas speciella kvalifikationer, synes margarinkontrollen kunna bli verkligt effektiv. Såvida det beslutade antalet mejeriinspektörer (2 st.) genom den nu föreslagna utvidgade verksamheten skulle bli otillräckligt, synes utökning av antalet inspektörer böra ske. Även byråinspektören för mejeriärenden i lantbruksstyrelsen torde direkt kunna medverka vid fabrikskontrollen i Stockholm eller i närheten av Stockholm.

Vid en omläggning av margarinkontrollen på här föreslaget sätt, synas margarintillverkarna alltjämt böra betala kontrollkostnader genom inbetalning av avgifter till statsverket. Det torde kunna beräknas att kostnaderna för den här föreslagna effektivare kontrollen bli lägre än för den nuvarande kontrollen, även vid antagande att utökning av antalet mejeriinspektörer blir erforderligt och att speciella arvoden för margarinkontrollen lämnas ovan nämnda inspektörer.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, att skyndsamt utredning verkställas angående omorganisation av kontrollen över tillverkningen av samt handeln med margarin, margarinost, fettemulsion och konstister m. m., samt att resultatet av denna utredning förelägges riksdagen.

Stockholm den 21 januari 1937.

Erik von Heland.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS AND ARCHITECTURE

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS AND ARCHITECTURE
1100 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60637
TEL: 773-936-3300

CHICAGO, ILLINOIS

CHICAGO, ILLINOIS

CHICAGO, ILLINOIS